

NICULESCU

Delphine Gaston-Sloan

5 minute
pe zi de
cultură
generală

DELPHINE GASTON-SLOAN

**5 minute pe zi de
CULTURĂ GENERALĂ**

Traducere: Ștefania Iordan

NICULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GASTON-SLOAN, DELPHINE

5 minute pe zi de cultură generală / Delphine Gaston-Sloan ; trad. de Ștefania Iordan. -

București : Editura Niculescu, 2020

ISBN 978-606-38-0374-1

I. Iordan, Ștefania (trad.)

008

© 2017 Leduc.s Éditions

Titlu original: *AMÉLIOREZ VOTRE CULTURE GÉNÉRALE.*

5 minutes par jour – 70 leçons de l'histoire aux sciences renforcez vos savoirs
by Delphine Gaston-Sloan

© Editura NICULESCU, 2020

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 314 88 55

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 380, 021 312 97 82

Redactor: Anca Natalia Florea

Tehnoredactor: Lucian Curteanu

Coperta: Carmen Lucaci

ISBN 978-606-38-0374-1

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

INTRODUCERE

Părinții noii tale cuceriri te-au invitat la cină și trebuie neapărat să faci impresie bună. Îți dai seama că viitoarea ta soacră este pasionată de literatură și că viitorul socru are o colecție impresionantă de cărți despre mitologia greacă. Îți mai amintești câte ceva de la orele de literatură din liceu, dar nu ești un cititor împătimit, mai ales de autori clasici, care te cam plictisesc. Mitologia greacă este un domeniu complet străin pentru tine, tu preferând filmele science-fiction. Și atunci, cum ai putea să iei parte la conversație în timp ce savurezi o porție de friptură de iepure în sos de vin?

Într-adevăr, în viața de zi cu zi, constatăm cât de important este să ne îmbogățim încontinuu cultura generală, care se dovedește utilă în familie, în mediul profesional, în conversațiile cu prietenii, cu diverse asociații și organizații, în mediul academic, de fapt în toate contextele în care trebuie să interacționăm cu ceilalți. Însă, chiar și atunci când sunteți singuri, dezvoltarea personală este întotdeauna un prilej de satisfacții.

Adjectivul „generală” asociat culturii ne duce cu gândul la diversitate, iar domeniile abordate sunt aproape nelimitate. Cu toate acestea, într-o carte tipărită a fost nevoie să selectăm doar câteva teme. Vă invităm să vă îmbogățiți – fără prea multe bătaii de cap – cunoștințele de istorie, filozofie, știință și tehnică, mitologie și religie, geografie, arte plastice și literatură.

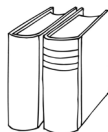
Cine vrea să devină mai informat parcurgând paginile acestei cărți?

DELPHINE GASTON-SLOAN

Cele 8 pictograme de mai jos sunt folosite pentru a vă prezenta temele abordate în cele 70 de lecții de cultură generală pe care vi le propunem în cartea de față.

ARTE PLASTICE

LITERATURĂ

FILOZOFIE

MITOLOGIE

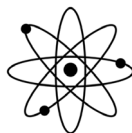
GEOGRAFIE

RELIGIE

ISTORIE

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

TEORIA BIG BANGULUI

Un preot catolic a formulat teoria Big Bangului.

Teoriea Big Bangului, fundamentul cosmologiei moderne, a încercat să explice cum și în ce moment precis a fost creat Universul, respingând ideea că acesta a existat dintotdeauna, precum și că va rămâne neschimbat pe veci. Potrivit astrofizicianului belgian Georges Lemaître și fizicianului rus Alexandr Friedmann, la originea Universului ar sta o „explozie” uriașă, care s-ar fi produs în urmă cu aproximativ 14 miliarde de ani. Încălzirea ar fi ridicat temperatura cu câteva miliarde de grade într-un singur punct foarte dens, de dimensiunile unei gămălii de ac, un atom primitiv în care s-au concentrat toată materia și toată energia. Această explozie (mai exact ar fi să vorbim despre o dilatație), un fel de mișcare violentă care a dat naștere spațiului și timpului, ar fi provocat disocierea materiei și eliberarea energiei, după care materia s-ar fi răcit, dilatându-se pentru a da naștere Universului.

În 1927, Georges Lemaître a fost cel care a descris în linii generale expansiunea Universului așa cum îl putem observa astăzi, cu stelele și galaxiile sale. Astronom și fizician, el a fost profesor la Universitatea Catolică din Louvain și a fost hirotonisit, împărțindu-și timpul între știință și religie. Credința sa, că Dumnezeu este creatorul Universului, nu l-a împiedicat în niciun fel să-și continue cercetările.

AFLĂ MAI MULTE

Sintagma *Big Bang* nu le aparține autorilor acestei teorii, ci a fost inventată de astrofizicianul englez Fred Hoyle în timpul unei emisiuni intitulate "The Nature of Things" („Natura lucrurilor”), care a fost difuzată de postul de televiziune BBC, în 1950.

Acesta a folosit expresia *Big Bang* (care ar putea fi tradusă prin „Marea Explozie” sau „Marele Boom”, chiar dacă în limba română a intrat în varianta engleză), cu o conotație evident peiorativă. Fiind un detractor al acestei teorii, el încerca să o ducă în derizoriu prin această onomatopee care sugera o explozie. Hoyle era, din contră, susținătorul tezei opuse, cea a unui Univers aflat într-o stare staționară, eternă și imuabilă „care nu are început și nu va avea sfârșit”.

CÂNTĂ PE TON, AKHENATON!

Akhenaton a încercat să impună monoteismul.

Pentru mulți dintre francezi, de exemplu, Akhenaton este un rapper. Inițiații îl numesc AKH și, fie că apare singur sau cu formația lui, IAM, lumea îi adoră *flow*-ul pe ritmuri specifice din Marsilia. Dar trebuie să ne întoarcem în Egiptul Antic pentru a face cunoștință cu Akhenaton cel original.

Istoria țării începe în jurul anului 3200 î.H., când Narmer a fondat prima dinastie de faraoni (regi atotputernici), după ce a unificat Egiptul de Sus și Egiptul de Jos, mai exact toată Valea Nilului. Este perioada în care se dezvoltă scrierea hieroglică.

În jurul anului 2600 î.H., Kheops (Khufu), reprezentantul celei de-a patra dinastii a faraonilor, ordonă construcția unei piramide pe Platoul Giza (Gizeh), care să-i adăpostească mormântul. După el, fiul său Khafra (Kefren/Khafre), iar apoi și fiul acestuia, Mykerinos, vor înălța la rândul lor piramide în apropiere.

Egiptenii erau în acele vremuri politeiști, credeau în mai mulți zei, adesea înfățișați ca jumătate oameni și jumătate animale și venerați la nivel local. Printre ei se numărau: Ra, zeul Soarelui, cu cap de șoim; Amon, „cel ascuns”, regele zeilor, cu un cap de berbec; Osiris, zeul morților; Isis, mama universală; Seth, simbolul răului etc.

Egiptenii au ridicat temple în cinstea zeităților lor: templul din Luxor, unul dintre cele mai cunoscute, construit în secolul al XIV-lea î.H. de Amenophis al III-lea (din dinastia a XVIII-a), îi era închinat lui Amon. Fiului acestui faraon, Amenophis al IV-lea, i se datorează o reformă religioasă radicală. La fel ca tatăl său, el nu se mai înțelegea cu preoții lui Amon din Teba și de aceea a decis să părăsească orașul împreună cu soția lui, Nefer-titi, și cu cele șase fiice ale lor, instaurând monoteismul. Zeul unic la care se închina era Aton, o divinitate ce personifica discul solar. Pentru a marca lovitură de stat, el însuși s-a rebotezat Akhenaton („Cel plăcut lui Aton” sau „Servitorul lui Aton”).

AFLĂ MAI MULTE

Al doilea ginere și succesorul lui Akhenaton nu i-a urmat însă exemplul. Se numea Tutankhaton („ imaginea vie a lui Aton”), dar el a optat pentru Tutankhamon („ imaginea vie a lui Amon”) și a revenit la cultul zeului Amon.

Cu siguranță, toți cunoașteți imaginea superbeii sale măști funerare, din aur, perfect conservată în Muzeul din Cairo, care a fost descoperită în 1922 de arheologii Howard Carter și Arthur Mace.

SĂ INTRE SOARELE!

Raza soarelui este de 109 ori mai mare
decât raza ecuatorială a Pământului.

Considerat o zeitate încă din timpuri străvechi, precum și un personaj mitologic, Soarele este cea mai mare și mai strălucitoare stea dintre miliardele care există în galaxia noastră. La scara Universului, nu este decât un astru printre alte miliarde de astre. Raza sa de 700.000 km reprezintă de 109 ori raza ecuatorială a Pământului și are un volum de un milion de ori mai mare decât cel al planetei noastre.

O sferă uriașă de gaz (în principal de hidrogen și heliu), cu o vechime de aproximativ 4,6 miliarde de ani, el mai are suficientă energie pentru încă 5 miliarde de ani de acum încolo ca să nu riște să „moară”. În jurul lui gravitează toate planetele Căii Lactee și din acest motiv vorbim despre „sistemul solar”.

Cea mai apropiată stea de Pământ, Soarele se află la o distanță de 150 de milioane de kilometri de acesta. Dacă ar fi situat mai departe, lumea noastră ar fi doar un deșert înghețat, iar dacă s-ar afla mai aproape, un iad în flăcări. Lumina pe care

o generează ajunge la noi în aproximativ 8 minute, cu o viteză de 300.000 km/s. Soarele este la originea tuturor surselor de viață și de la el primim atât lumină, cât și căldură. Radiația sa, din care doar o mică parte ajunge la noi, traversează stratul de ozon și ajunge la suprafața Pământului, fiind absorbită de atmosferă; în lipsa acesteia, viața nu ar fi posibilă. Doar razele luminoase sunt vizibile. Datorită lor, plantele se dezvoltă, sintetizând materia organică, pe care o transformă în glucide cu ajutorul energiei luminoase (proces numit „fotosinteză”).

Razele infraroșii, invizibile, transportă căldura. Razele ultraviolete (UV) nu sunt calorifice, adică nu transportă căldura, dar pot reprezenta un pericol pentru sănătatea omului.

AFLĂ MAI MULTE

Soarele este și o sursă de energie gratuită, curată, regenerabilă și practic inepuizabilă, cu un potențial enorm. Grație panourilor fotovoltaice, se poate produce electricitate. Wattway, prima șosea solară din lume, echipată cu panouri integrate direct în asfalt, a fost inaugurată în Normandia la sfârșitul anului 2016. O secțiune de un kilometru din acest drum furnizează suficientă energie pentru iluminarea unui oraș cu o populație de 5.000 de locuitori.

MARATONISTUL

Distanța maratonului (42,195 km) are povestea ei.

Conform aplicației de navigare instalate pe smartphone-ul meu, distanța dintre Catedrala Notre-Dame din Paris și Disneyland-ul din același oraș este de 42 km. Iată o idee de traseu pentru următorul maraton de la Paris! Nu va fi greu să se mai adauge încă 195 m în plus, indispensabili pentru a atinge lungimea regulamentară a maratonului: 42,195 km. Căruia fapt îi datorăm această precizie? Este vorba mai degrabă despre o persoană, deoarece responsabilul pentru stabilirea acestei distanțe a fost un rege englez.

În 1908, Edward al VII-lea a găzduit la Londra Jocurile Olimpice moderne. Maratonul era o probă care se desfășura încă din 1896 pe o distanță de 40 km, fiind un omagiu adus istoriei Greciei Antice. Maraton este un sat aflat la aproximativ 40 km de Atena. În 490 î.H., el a fost câmpul de desfășurare a unei bătălii decisive din Războaiele Medice (războaiele dintre greci și perși). Conform legendei, strategul grec Miltiade a

trimis la Atena, printr-un alergător, mesajul care anunța victoria sa. Acesta a murit la sosire de epuizare, însă a apucat să dea vestea: *nenikikamen!* („Am învins!”).

Edward al VII-lea dorea ca startul să se dea la Castelul Windsor, iar învingătorii să treacă linia de sosire în fața Lojii Regale de la White City Stadium, așa că în anul acela marato-niștii au trebuit să parcurgă 26 de mile și 385 de yarzi, echivalentul a 42,195 km, la fel ca toți atleții de atunci încolo, deoarece măsura a rămas în vigoare.

AFLĂ MAI MULTE

Jocurile Olimpice din Antichitate erau o mare petrecere în cinstea lui Zeus, zeul zeilor. Adjectivul „olimpic” provine de la numele Muntelui Olimp, locul unde sălășluiau zeii greci și, în același timp, de la Olympia, orașul în care se desfășurau aceste competiții sportive. Arheologii au descoperit vestigii care datează din anul 776 î.H.; se știe, de asemenea, că împăratul roman creștin Teodosiu I sau Teodosiu cel Mare a abolit, în 393 d.H., aceste întreceri, considerându-le păgâne.

Jocurile Olimpice moderne au renăscut în 1896 la Atena, sub impulsul baronului Pierre de Coubertin (1863-1937), un educator francez. Intenția lor nu mai era aceea de a-i venera pe zeii din Panteon, ci mai degrabă de a organiza o competiție internațională pacifistă sub deviza: „Mai repede, mai sus, mai puternic”.

CUPRINS

Introducere	5
Teoria Big Bangului	8
Cântă pe ton, Akhenaton!	10
Să intre Soarele!	12
Maratonistul	14
<i>Pater familias</i>	16
Evoluție sacră	18
Scena sărutului	20
Existențialism	22
Trinitatea hindusă	24
<i>În căutarea timpului pierdut</i>	26
<i>God save the Viking</i>	28
Furt intelectual	30
Z de la Zeus	32
Ludovikipedia	34
Filozoful fotbalist	36

Orașul Interzis	38
Oh, goții mei!	40
Explozia prețului	42
Sclavul eliberat	44
Execuție testamentară	46
Cioara din fabulă	48
Ioana d'Arc	50
Don Pablo	52
Spațiul este un lux	54
Rime și delictе.	56
Război pentru un măr	58
Falsa hartă a Americii	60
Bula pop.	62
Un cavaler înflăcărat	64
Zei din Ceruri	66
Visele lui René Descartes	68
Suflete, ești obscen!	70
În pielea goală.	72
Vampiri!	74
Vârfuri muntoase.	76
Francisc cel brav.	78
Latura luminoasă a forței	80
Piața mortului.	82
Doc Tora	84
Om de caracter(e).	86

Un mare erudit	88
Serendipitate	90
Dorința de a ridica un castel	92
Farsa Jupânului Poquelin	94
Nu te atinge de șuvițele mele!	96
După moarte vinde atât de bine	98
Cântecul de luptă	100
Parfumul lui Nietzsche	102
Împăratul scriitor	104
Scriitorul dependent de cafea	106
Nume de cod	108
Bătălia de pe Somme	110
Alimentar, dragă Watson!	112
Tragicomedie	114
Perlă de cultură	116
Adevărul dacă mor	118
Spleenul lui Charles	120
Muntele explodează cu furie	122
Shakespeare inovează	124
Johnocid	126
CV-ul lui Isus	128
Pagini deocheate	130
Speranță pentru femei	132
Șase grade de separare	134
Cine este fratele tău?	136

Au pus cătușe filozofiei	138
Constituții pe durată determinată	141
O viață de câine	144
Index tematic	147